

תורת המעשדים

מבית מכון "מעדני אשר"

בענין: תפילה על החולים

בפרשתן (י"ב י"ג): ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה.

מדוע כשמתפללים על חולה מזכירים שם האם ולא שם האב?

יש להקשות: מדוע נהגו העולם כשמזכירים חולה מזכירים על שם האם, הא כתיב למשפחותם לבית אבותם שהיחוס האדם על אביו, א"כ מדוע מזכירים שם האם.

הנה המקור הוא מהא דאמרינן בגמ' שבת ס"ו ע"ב אמר לי אם כל ענייני בשמא דאימי, ופירש רש"י כל לחישות פלונית בר פלונית בשם של האם, ומזה נתפשט המנהג, כך כתב בפנים יפות סוף פרשת בעלותך, חתם סופר שם בשבת, וכן בברכת אהרון עמ"ס ברכות מאמר ש"ד, וכן בשו"ת תורה לשמה סימן סצ"ט, וכן בשו"ת לבושי מרדכי מהדורא תניינא סימן שמ"א, וכן בשו"ת גני יוסף סימן קמ"ב.

הטעם שמזכירים שם האם ולא שם האב.

א. משום דעל הרוב ימצא על האיש קטרוגים יותר מן האשה, מפני שאשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא, וגדולה מזו שהיא פטורה ממצות תלמוד תורה, ועוד דהאשה מוצלת מעון קרי משא"כ אנשים, לכך שם האם עדיף, כך כתב בשו"ת תורה לשמה סימן שצ"ט.

ב. מפני שהאם היא מבוררת יותר, משא"כ חזקת האב היא רק מכח רובא, כך כתב המהרש"ל בחכמת שלמה שבת ס"ו ע"ב, וכן בחתם סופר על התורה פרשת בראשית ע"מ ק"ג ד"ה ואלה, ובמקום אחר כתב משום דהקליפות הם מנקיבות וכן הביא בתורה לשמה טעם הנ"ל, ועיין במקור חסד על ספר חסידים סימן רמ"ב.

אבל בבן יהודע ברכות נ"ה ע"ב על הא דאמרינן התם בגמ' אנא פלוני בר פלניתא כתב וז"ל הטעם שמזכיר שם אמו ולא של אביו, אומרים העולם כי אמו ודאית יותר מאביו, ולא ניחא לי בזה, ואדרבא יש בזה חילול כבוד, שמזלזל באביו שעושהו בתורת ספק.

ובספר מאור ישראל ברכות נ"ה ע"ב על הא דאמרינן התם בגמ' אנא פלוני בר פרשת לך לך דף פ"א ע"א וז"ל והושיעה לבן אמתך, וכי לא הוה בריה דישי עד דאיהו אמר שמא דאמיה ולא דאבוה, וכי לא היה הבן של ישי ומדוע היה צריך לומר את אמו, אלא אוקימנא כד ייתי בר נש לקבל מלה עלאה לאדכרא, בעי למהך במלה דאיהו ודאי, ולכן אידכר לאימיה ולא לאביו.

איך מותר לומר תהילים לרפואת חולה הרי אסור להתרפאות בדברי תורה?

יש להקשות: איך מותר לומר פסוקי תהילים על חולה הרי איתא בגמ' אסור להתרפאות בדברי תורה, כמבואר בגמ' שבועות ט"ו ע"ב, וכן פסק הרמב"ם פרק י"א מהלכות עכו"ם הלכה י"ב.

הנה בקונטרס דבק טוב המורפס בסוף ספר משנה שכיר חלק א' סימן ד' ד"ה בענין הקשה בשם ספר עיני ישראל על מנהג ישראל לומר תהילים עבור חולה האסור להתרפאות בדברי תורה, ועיין בשו"ת בצל החכמה חלק ד' סימן מ"ז מה שכתב בזה, וכן בשו"ת ציץ אליעזר חלק י"ז סימן ל'.

איכא כמה תרוצים

א. כיון שאינו אומר את זה בדרך סגולה רק מבקש שבזכות התהילים שאומר יתרפא זה מותר, כך תירץ בדבק טוב הנ"ל, וכן בשו"ת ציץ אליעזר.

ויסוד זה: מבואר במהרש"א עירובין נ"ד לרץ הא דאיתא בגמ' שם אמר רבי יהושע בן לוי חש בראשו יעסוק בתורה, שנאמר כי לוי חן הם לראשך, חש בגרונו יעסוק בתורה, שנאמר וענקים לגררתך, חש במעיני יעסוק בתורה, שנאמר רפאות תהי לשרך, חש בעצמותיו יעסוק בתורה, שנאמר ושקוי לעצמותיך, חש בכל גופו יעסוק בתורה, שנאמר ולכל בשרו מרפא, יש להקשות איך מותר להתרפאות בדברי תורה הרי אמרינן בגמ' שבועות ט"ו ע"ב אסור להתרפאות בדברי תורה, ומתרץ דדוקא כשמתכוין לומר פסוק לרפואה אסור להתרפאות בזה, אבל דרך למודו ודאי דשרי.

אבל בשו"ת בצל החכמה חלק ד' סימן מ"ז תמה על זה מהא דכתב הרמב"ם בפרק י"א מהלכות עבודה זרה הלכה י"ב וז"ל אבל הבריא שקרא פסוקין ומזמור מתהילים שתגן עליו זכות קריאת מותר, משמע אבל חולה גם ככה"ג אסור.

ב. חולה שיש בו סכנה שאני דבמקום סכנה מותר, עיין פרי מגדים אור"ח סימן רל"ט ס"ק ו', ועיין בשו"ת ציץ אליעזר, אבל קשה דגם על חולה שאין בו סכנה מתפללים.

ג. ע"פ מה שכתב המאירי שבת ס"ז ע"ב דהא דאסור להתרפאות בדברי תורה, ה"מ כשאנו עושה שום תרופה חוץ מהתורה, אבל אם עושה תרופה חוץ מהתורה מותר ללמוד נמי לרפואה, א"כ א"ש דכל חולה שאנו אומרים תהילים בשבילו נותנים לו נמי תרופות לכן מותר לומר תהילים, כך תירץ בשו"ת ציץ אליעזר חלק י"ז סימן ל'.

האם המתפלל על החולה אינו צריך להזכיר את שם החולה?

בגמ' ברכות ל"ד ע"א ילפינן מהא דכתוב בפרשתן **"ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה"** דכל המבקש רחמים על חברו אין צריך להזכיר את שם החולה, שנאמר אל נא רפא נא לה, ולא הזכיר את שמה של מרים.

ונחלקו הפוסקים: האם אין צריך הזכרה שאינו חייב אבל אם רוצה להזכיר מזכיר או דילמא אינו מזכיר אפילו אם רוצה.

בפסקי ריא"ז ברכות סוף פרק ה' כתב דאם רוצה יכול להזכיר, וכן כתב הפרי חדש אור"ח סימן קי"ט דמהלשון אינו צריך, משמע אבל אם רוצה יכול להזכיר.

אבל בספר הפרדס לרש"י סימן רפ"ז כתב המבקש רחמים על חברו לא יזכיר את שמו, משמע לא רק שאין צריך אלא שיש קפידא בזה, כך הביא ראה מדבריו בגליוני הש"ס ברכות ל"ד ע"א.

מעדני אשר: נראה דהסברא כיון שיש מקטרגים כמו שכתבתי לקמן בשם החתם סופר

ובמגן אברהם אור"ח סימן קי"ט ס"ק א' כתב בשם מהרי"ל דדוקא כשמתפלל בפני החולה אין צריך להזכיר את שמו, אבל שלא בפני החולה צריך להזכיר את שם החולה.

ובזה אתי שפיר: דברי הזוהר בפרשת וישלח דף קס"ט על הפסוק הצילני נא מיד אחי מיד עשיו כתב וזה לשונו מאן מאן דצלי צלותא דבעי לפרשא מילי כדקא יאות, וקשה הרי אין צריך להזכיר את שם החולה, א"כ ה"ה שלא היה צריך להזכיר את שמו של עשיו, כך הקשה הפרי חדש אור"ח סימן קי"ט ואע"ג דאפשר לומר דהזוהר פליג, מ"מ למה נרבה במחלוקת סתם, ולפי המהרי"ל אתי שפיר דכיון שהיה שלא בפניו לכן צריך לפרש, מעדני אשר.

ובחתם סופר נדרים מ' ע"א **מפרש לפי זה דבר נפלא:** הא דאיתא בגמ' שם כל מי שמבקר את החולה מתפלל עליו שיחיה, וכל מי שאינו מבקר את החולה אינו מתפלל עליו שיחיה, וז"ל יראה לפרש ע"פ מה שאמרו חז"ל ברכות ל"ד ע"א המבקש רחמים בפני החולה אין צריך להזכיר את שמו כדכתיב אל נא רפא נא לה, וכתבו המקובלים כי יש בהזכרת שמו קצת התעוררות הדין עליו, אע"פ שקרוב לשכר ע"י התפילה, מ"מ לפעמים איכא קצת הפסד ע"י הזכרת שמו, משא"כ כשמתפלל בפני החולה אין צריך להזכיר את שמו אז טוב לו, והיינו הנכנס לבקר את החולה מתפלל עליו שיחיה, כי לא צריך להזכיר את שמו, משא"כ מי שאינו מבקר ואינו בפניו זה צריך להזכיר את שמו בתפילתו, ולפעמים יארע לו הפסד בדבר, אע"פ שמתפלל עליו שיחיה.

עוד פירש החתם סופר בזה דבר נפלא בחבורו תורת משה פרשת תולדות על הפסוק ויעתר יצחק לנכח אשתו וז"ל הנה נקטינן שהמתפלל על חברו צריך להזכיר שם אביו או אמו, ויצחק לא רצה להזכיר שם אבותיו של רבקה שרשעים היו, אבל אם המתפלל עומד אצל החולה אין צריך להזכיר את שמו, ועל כן התפלל לנכח אשתו, וסמך הכתוב נתינת טעם לזה למה לנכח אשתו בעבור שהיתה בת בתואל וגו' אחות לבן הארמי שהיתה ממשפחת מגונה ולא רצה להזכיר את שמם בתפילתו כי עי"ז יש לחוש לקטרוג ועיין בפנים יפות, ועיין בספר הגהות מהרש"ם ברכות ל"ד פירש בזה במה שאמר בראשית ל"ב ב' המלאך ליעקב למה תשאל לשמי.

יש להקשות: מהא דאמרין בגמ' תענית כ"ג ע"ב שאמורא ביקש מאמורא אחר שיבקש רחמים על אשתו ושאל אותה מה שמה ואמר חנה, אז בירך אותה שתתיפה חנה, וקשה מדוע היה צריך לדעת את שמה

הא אין צריך להזכיר את שמו, וכן קשה מהא דאיתא שם דף כ"ה שאחד לא היה לו עצים ארוכות שמגיע לאורך כל הגג ושאל אותו מה שמו ובירך אותו, ומדוע היה צריך לדעת את השם, כך מקשה בגליוני הש"ס תענית כ"ג ע"ב ומסיק ויש ליישב ולא כתב איך, וכן בבן יהודע הקשה מהגמ' השנית, וכן הקשה בניצוצי אור תענית כ"ה להגאון רבי ראובן מרגליות..

הנה קושיא ראשונה יש ליישב ע"פ השיטות הנ"ל דשאל בפניו צריך להזכיר את השם, א"כ א"ש דלכן היה צריך לשאול את שם של האשה, כיון שלא היתה שם, אבל הקושיא מהגמ' השנית עדיין במקומה עומדת.

איכא כמה תרוצים

א. התם גבי מרים התפלה היתה על גוף מרים, ולכן כיון דהגוף עצמו לפניו אין צריך להזכיר שם הגוף, אבל כאן התפלה על העצים, ואין גוף העצים לפניו לכן רצה לדעת את השם של בעל העצים ע"י כך יוכל להשפיע על העצים, כך תירץ בבן יהודע תענית כ"ה.

ב. דוקא בחולה אין צריך להזכיר דשמה יקטרוג עליו, אבל בשאר דברים ליכא למיחש, מעדני אשר.

כשמתפללים על אשה חולה האם צריכים לשנות את הנוסח של המי שברך?

אשה יש לה רנ"ב איברים כך מבואר בכורות מ"ה ע"א וקשה על דברי התוס' סוטה כ"ז ע"ב ד"ה כשם, שכתבו דאשה יש לה רמ"ח איברים, עיין בדבש לפי אות ס', דתמה על דברי התוס', וכן במחול הכרם סוטה שם.

יש להקשות: איך יש מקומות שמברכים במי שברך על אשה לרמ"ח אבריה ושס"ה גידיה הרי יש לה יותר, כך הקשה בשו"ת האלף של שלמה אור"ח סימן ק"כ.

ותירץ: כיון דמזכירים זכות אבות, ואין האשה מתברכת אלא מפרי בטנה של בעל, א"כ הבעל אין יכול להגין על אשתו על יותר אברים מה שאין לו, ולכך אומרים לרמ"ח איבריה ושס"ה גידיה.

האם על חולה שיש לו יסורים צריכים להתפלל שימות?

איתא בגמ' נדרים מ"א ע"א כי אתא רב דימי אמר כל מי שאינו מבקר את החולה אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות.

ובר"ן שם **כתב** וז"ל פעמים שצריך לבקש רחמים על החולה שימות, כגון שמצטער החולה בחוליו הרבה, ואי אפשר לו שיחיה, כדאמרין בגמ' כתובות ק"ד ע"א דכיון דחזאי אמתיה דרבי, דעל כמה זמנין לבית הכסא ואנח תפילין וקא מצטער, אמרה יהי רצון שיכופו העליונים את התחתונים, כלומר שימות רבי.

והגאון דבי שמואל ורזבסקי זצ"ל מובא בספר דף על דף נדרים מ' ע"א לידידי הגאון רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א הקשה על זה הא קימ"ל ברכות י"ע א' דאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל יתיאש מן הרחמים, וביאר זה דווקא אם מונחת, אבל אם התחיל לחתוך, וסובל יסורים על זה אמר הר"ן שמותר לבקש רחמים שימות.

ובספר שבט מיהודה יור"ד סימן של"ט פסק כמו הר"ן, דאם רואה חולה שיש לו יסורים קשים מותר להתפלל שימות, וכן פסק בתפארת ישראל על המשניות סוף יומא וכן בערוך השולחן יור"ד סימן של"ה, ובשו"ת שיח יצחק יור"ד סימן תנ"ט.

וכן בשו"ת חקקי לב להגה"ח פלגו יור"ד סימן נ' נשאל מאיש חשוב שאשתו סובלת יסורים נוראים, והרופאים אומרים אין תקוה ומבקשת מבעלה שיתפלל

שתמות כי קשה לה הסבל, והביא את דברי הר"ן הנ"ל שמותר לבקש עליה רחמים שתמות.

ובשו"ת ציץ אליעזר ח"ד בקונטרס רמת רחל סימן ה' הביא את דבריו, וכתב דדוקא אדם אחר מותר להתפלל שיודעים שאין לו שום פניה במיתה רק כדי שלא יתייסר, משא"כ בעל שיכול שיש לו פניות שלא יהא בשבילו טירחא גדולה אסור לו להתפלל ולבקש, ושאני הכא שהוא בקשה שיתפלל.

ובשו"ת אגרות משה יור"ד ח"ב סימן קע"ד וכן ח"מ ח"ב סימן ע"ד כתב שאף שאסור לגרום פעולות ח"ו למהר מיתתו של חולה, מ"מ חולה שסובל מחיייו והרופאים אין להם תרופה ורק יכולים להאריך חייו, אין צריך לעסוק ברפואתו והצלתו, וכמו שמצינו שמותר להתפלל על חולה הסובל מיסורים שימות, ועין בשלחן שלמה סימן שכ"ט דהיכא דהטפול יצער ביותר א"צ לעשות טיפול, ולענין הלכה אין לסמוך על דברים אלו רק בהוראת גדולי הדור.

יש להקשות: איך מותר להתפלל שימות אפילו כשיש לו יסורים קשים, הרי קימ"ל דמצילין אדם בשבת אפילו אם אינו יחיה אלא חיי שעה, משום דחיישינן לחיי שעה, א"כ מדוע כאן לא חיישינן לחיי שעה, כדקשה בתפארת ישראל על המשניות סוף פ"ח דיומא.

ומתריץ: שאני חיי שעה ע"י יסורים, כמו דאמרין בגמ' כתובות ל"ג ע"ב אלמלי נגדהו לחנינה מישאל ועזריה היה פלחא לצלמא.

מעדני אשר: נראה לתרץ דכיון שאינו עושה כלום רק מתפלל, ולכך אם האדם אינו ראוי למות לא יתקבל התפילות.

מי עדיף שיתפלל על החולה החולה

בעצמו או אחרים?

בפרשת וירא כ"א י"ז וישמע אלהים את קול הנער

פירש רש"י את קול הנער מכאן שיפה תפילת החולה מתפילת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל.

יש להקשות: מהא דאמרין בגמ' ברכות ה' ע"ב ר' יוחנן חלש על לגביה רבי חנינא אמר ליה חביבין עליך יסורין, אמר ליה לא הן ולא שכון, אמר ליה הב לי ירך יהיב ליה ידיה ואוקמיה, ומקשה הגמ' מדוע נצרך ר' יוחנן לרבי חנינא, ולא ריפא ר' יוחנן את עצמו, ומתריץ הגמ' אין חבוש מתיר עצמו, חזינן שעדיף טפי שאחרים יתפללו, כך מקשה החזקוני, וכן המדוח, וכן בטור על התורה, וכן בגור אריה בפרשתו, וכן החתם סופר בתורת משה, וכן בדרשות חלק ב' ע"מ ש"ה, וכן באוצר יד חיים סימן תתנ"ז.

איכא כמה תרוצים

א. הטעם שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, הוא משום שלא יכול לכוין טוב בתפלתו מרוב טרדתו וחוליו, אבל במקום שהחולה יכול לכוין בתפלתו, עדיף תפילת החולה על עצמו מתפילת אחרים, וישמעאל היה יכול לכוין לכן נשמעה תפלתו יותר משל אחרים, כך תירץ החזקוני בפרשתו, וכן הרא"ם, וכן בשפתי חכמים, וכן ברע"ב בפרושו על התורה.

ב. דווקא בישראל שהכל נפש אחד, ולכן מהני תפלת אחר על חברו, דהויא כאילו חליו של זה כואב לזה והויא כאילו פיו של אדם מתפלל שירפא לו מכאב אצבעו, לכן טוב יותר שיתפלל אחר עבורו, משיתפלל הוא עצמו ומדת הדין מתוחה עליו, אבל בהגר וישמעאל שהם מאומות העולם שאינם נפש אחת, יועיל יותר תפלת החולה בעד עצמו וגופו, אע"פ שהוא חבוש, מתפלת אחר עבורו, כך תירץ החתם סופר בדרשות חלק ב' ע"מ ש"ה ע"ב.

ג. בתפלה אינו שייך אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, ודווקא ברפואה ע"י צדיק גוזר והקב"ה מקיים, על זה אמרין אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, לפי הנ"ל א"ש דבישמעאל שמירי מתפלה על זה כתב רש"י שפיר דעדיף טפי תפלת החולה, כך תירץ בטור על התורה.

אבל מדברי המהרש"א בעירובין כ"ט ע"ב, וכן משמע מכל הני ראשונים ואחרונים הנ"ל שהקשו את הקושיא משמע להדיא דאפילו בתפלה אמרין אין חבוש מתיר עצמו: דכתב על הא דאמרין התם בגמ' תנו רבנן לא יאכל אדם בצל מפני נחש שבו, ומעשה ברבי חנינא שאכל חצי בצל וחצי נחש שבו וחלה ונטה למות ובקשו חבריו רחמים עליו וחי מפני שהשעה צריכה לו, וכתב וז"ל בהרבה מקומות בתלמוד אשכחן דבקשו רחמים על חבריהם ולא קאמר כמו כאן מפני שהשעה צריכה לו, ויש לומר דרבי חנינא הנזכר כאן הוא רבי חנינא בן דוסא שהוא בעל המעשים בכל מקום להתפלל על חבריו, ואם כן מאי טעמא כאן לא בקש הוא על עצמו אלא שחבריו הם שבקשו עליו, וקאמר טעמא מפני שהשעה צריכה לו שיתרפא מחוליו, ואין בקשתו על חולי עצמו מועלת, וכדאמר בגמ' אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

מי שרואה מודעה להתפלל על חולה

האם יש לו חיוב להתפלל?

יש לחקור מי שרואה מודעה בעיתון או ברחוב על חולה שיתפללו עליו האם יש לו חיוב להתפלל האם הוא בכלל הא דאמרין בגמ' סנהדרין ע"ג עמוד א' מניין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר, או חיה גורתו, או לסטין באין עליו, שהוא חייב להצילו, תלמוד לומר לא תעמד על דם רעך, חזינן כשחבירו בסכנה צריך הכל לעשות להצילו, א"כ ה"ה להתפלל יש לו חיוב או דילמא אין חיוב להתפלל על חולה

הנה איתא בגמ' ברכות י"ב ע"ב אמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר "גם אנכי חלילה לי מחטא לה' מחדול להתפלל בעדכם", מגמ' זו חזינן דיש חיוב גמור ואם אינו עושה כן הויא חוטא, ומסתמא החיוב משום לא תעמוד על דם רעך

ובשפתי חכמים שם כתב בטעם שנקרא חוטא: לפי שביטל את מצות ואהבת לרעך כמוך, ועוד שביטל מצות גמילות חסדים שבגופו, ועוד שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, וכשלא התפלל על חברו, ביטל את מצוות הללו.

אבל במאירי שם על גמרא הנ"ל כתב וז"ל ממדות החכמים ומטכסיסיהן שלא יהא אחד פורק עול ומתיאש מעניינים הצריכים לחברו אמרו ז"ל כל מי שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא שנא' גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם וכן הוא אומר ואני בחלותם לבושי שק עניתו בצום נפשי, משמע שאין זה חיוב גמור, זה תכסיס של חכמים לזרז להתפלל.

וכן בספר אומר השכחה אות נ"ט להגאון רבי ישעיה ברלין הקשה על גמרא הנ"ל מה זה הלשון, "כל שאפשר" וכי היכן מצינו צד שאי אפשר.

ומתריץ: דמיירי שהמתפלל הוא צדיק גדול שתפלתו נשמעת כמו רבי חנינא בן דוסא, ועל אלו נאמר כל שאפשר לו לבקש רחמים וכו', ולכן לא הובא בפוסקים הלכה זו שיש חטא מי שאינו מבקש כיון דזה לא שייך לכל אחד.

ובערוך השלחן סימן רט"ו ס"א כתב כששומע שעושיין מי שברך לאחד, נכון לענות אמן ובזה מקיים מצות ואהבת לרעך כמוך ולכן עונים אמן אחר הרחמן, נמצא דכל שכן אם מתפלל ואומר תהלים עבור חולה, שמקיים בזה מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך.

אדם שהתפלל על החולה ונתרפא החולה האם מותר ליטול שכר על התפילה?

כתוב בגמרא סנהדרין דף ק"ז ע"ב שלאחר שנעמן הבריא מצרעתו, רצה לתת שכר לאלישע שהתפלל עליו ואלישע לא רצה לקבל.

איכא כמה טעמים מדוע לא רצה לקבל אלישע שכר:

א. הטעם שלא רצה לקבל, כתב המהרש"א שנעמן רצה לתת שכר לאלישע כדרך שנותנין שכר לרופאים, ולא רצה לקבל, להורות שבתפלתו נתרפא בנס, ואסור לו לקבל שכר על זה, וזה שאמר 'חי ה' אשר עמדת לפניו', ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר ויעמוד פנחס ויפלל כדאמרינן בברכות, אבל גיחזי כפר בכל זה, והלך לקבל שכר על הרפואה כאלו היא טבעית, וע"כ קללו בצרעת נעמן, שיראה בזה שאינה טבעית במי ירדן שלא יהיה לו ולזרעו רפואה לעולם.

מבואר מדברי המהרש"א שהמתפלל על חברו ונרפא אסור לו לקבל שכר על זה, ויתכן שאין דברי המהרש"א אמורים אלא כאשר השני נרפא בדרך נס שלמעלה מדרך הטבע, שאז אסור ליהנות ממעשה נסים, כמבואר בגמ' תענית כ"ד ע"ב אבל כאשר חברו התפלל עליו, ושמע ה' תפלתו, ואין נראה שנרפא בדרכי הנס הנגלה, אלא בנסים הנסתרים שמצאו מזור למכתו, בזה יתכן שגם המהרש"א יודה שאין איסור לקבל שכר על כך.

יש להעיר: מדברי המהרש"א קדושין כ"ט ע"ב ב' במעשה דרבי יעקב בר אחא שאב"י צוה שלא יתנו לו מקום ללון, כדי שילך בבית המדרש שיהא שם מזיק ויהרוג את המזיק, וכתב במהרש"א שם דאין זה נקרא סמיכת על הנס, שאב"י ידע שרבי יעקב יתפלל לינצל אין זה מקרי נס, שטבע הוא שתפלה פועלת, א"כ למה כאן כתב שאסור לו ליטול שכר על תפלה דנקרא דנהנה ממעשה נסים, ונראה

לטרץ, דיש לחלק אם נתרפא בדרך הטבע או לא דאם הרפואה באה ע"י פעולה טבעית כמו ניתוח וכדומה אז מותר לקבל שכר, משא"כ אם נתרפא ע"י תפלה ברפואה שלא ע"פ טבע זה נקרה מעשה נסים.

ב. מטעם זה לא רצה אלישע לקבל שכר מנעמן הואיל שרפאו מצרעתו, לפי שמחויב כל אדם דרך טבעי להציל את חברו ולרפאותו אם יש יכולת בידו בלי הוצאות וטרחא כלל, והוא בכלל 'לא תעמוד על דם רעך' ושלא על מנת לקבל פרס, עכ"ל. לכאורה צ"ב הרי נעמן היה נכרי ולמה לא לקבל ממנו תשלום וכי נכרי בכלל לא תעמוד על דם רעך, ואולי משום דהוי גר תושב, ואעפ"י שבשעה שרפאהו לא היה עדיין גר תושב אך ידע אלישע שיתגייר והרי על גר תושב נאמר גר תושב וחי עמך, כך כתב בעיין יעקב סוטה דף מ"ז ע"א.

האם כשאדם מתפלל על אביו חולה מותר להזכיר את שמו?

יש לחקור כשאדם מתפלל על אביו חולה שלא בפניו האם מותר להזכיר את שמו או דילמא צריך לומר שם תואר כגון אבא מארי וכדומה

הנה איתא בספר חסידים סימן ת"ת, וכן כתב בכנסת הגדולה יור"ד סימן ר"מ, מובא בהגהות רע"א אור"ח סימן ר"ט, וכן כתב בברכי יוסף יור"ד סימן ר"מ וז"ל אדם שמתפלל על אביו אם הוא חולה לא יאמר תרפא אבא מארי או לאדוני אבא רפא כי שלמה אמר דוד אבי וגו'.

וכן במנחת חינוך סוף מצוה רנ"ז כתב וז"ל ראיתי בספר מעבר יעבק שאם אחד מתפלל לפני השם יתברך על אביו ועל רבו לא יאמר בתפלתו אדוני רבי או אדוני אבי כי נגד השי"ת אין לקרות לשום אדם אדון, וכמבואר בגמ' שבת נ"ו דאוריה החיתי היה מורד במלכות דאמר לפני דוד ואדוני יואב.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג **יעקב ישראל מייזנער** שליט"א לונדון
מחשובי המעיינים במדור מכתבים למערכת
לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח המופלג בתור"ש
כמר **יהודה זאב** נ"ו
עב"ג בת **ישראל דוד באללאג** שליט"א ציריך
יהא רעוא שבזכות זיכוי הרבים ירווה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הנגיד הנכבד
הרב **יוסף יואל גרוסמן** שליט"א נוא יארק
ראש הקהל הדסידי ספינקא
לרגל שמחת הקידושא רבה לנינתו
כמר **רבקה נחמה** תחי'
בת לנכדו הרב **שלמה רייך** שליט"א
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירווה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הדורש טוב לעמו, מגדולי מזכה את הרבים
הרה"ג **אביחי יהודה כהן** שליט"א בית שמש
לרגל שמחת נשואי בנו חביבו
ידידינו הבה"ח **יהונתן** נ"ו
עב"ג בת הרב **דוד קאליש** שליט"א
יהא רעוא שבזכות זיכוי הרבים ירווה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב החסיד **אברהם דייטש** שליט"א קרית צאנז נתניה
משב"ק של מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א
לעילוי נשמת אביו הרב **יעקב בן הרב יעקב ז"ל**
נלב"ע כ"א סיון ת.נ.צ.ב.ה

גרפיקה, עימוד ועיצוב: מנשה הורוביץ | 052-7613021 | עיצוב ועריכת גלויות לספרי קודש: chomer11@gmail.com